

A' ROMAI CSASZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNÉK
KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Szombaton 7. Juniusban. 1788.

Hadi Környülállások.

Szabátsnak meg-vétele után tsak hamar az egész F. Ts. és Királyi Tábor olly parantsolatot vett vala, hogy egész hadi-készülettel és ellenséges erővel a' Száva-vizén, azon a' már előre el-készített 2 hidakon által - költözne az ellenség' földjére, 's midőn már minden Sergek forba álva induló félben lettenek volna; érkezik hirtelen egy olly parantsolat, melly-szerént minden Sergeknek a' magok helyekben kellett maradni, és az óltától fogva a' tsatázások-is nagyon meg-kezdettének szünni.

Valamint az edgyesülendő *Orosz Sergek*' kéfedelméből, ugy ezen hirtelen lett változásból-is igen fok következéseket húznak ki némely téj áruló aszszony szivű Politikusok, 's azt akarják velünk elhitetni, hogy ezt tselekedte volna edgy békefséges hirrel érkezett Kurir, és hogy edgy-néhány hónapokig fegyver-halgatás, azután békefség fogna lenni. Noha ezen szándék hirtelen való meg-változtatásának még leg-bizonyosabb okára nem juthattunk; mindazáltal mi már edgyik Levelünkben azt irtukvala, hogy ezt okozta legyen a' Nagy Vezérnek *Bosnia* és nem *Servia* felé vett útja, mellyet a' Horváth-országi Tábornak meg-nagyittása-is bizonyít; és ha a' Békefség-kötése akadályoztatta volna-meg ezen által-költözést; mért nem akadályoztatta másfelől-meg a' *Jassi* el-vételét; *Otzakov*, *Kotzim*, és *Bender* Török-erőségeknék meg-szállását? Ha az illyen békefséget hirdetők láthatnák a' Bétsi Vár sántzából szüntelen le-felé költöző ágyukat, és különböző különböző-féle nagyságú ágyu-gollyóbifokat; a' fegyver tsináló házakban éjjel nappal folyó munkát; ha szemlélnék a' Bétsi kardgyártóknál azon 9000 Gránátérosoknak-való új kardot, mellyeket éjjel nappal készittenek, és ezen h. 15-dikén kézhez keletik adniok — ha tudnák, hogy még némely hátra lévő Sergek melly parantsolattal utaznak; vagy ha a' Pesti Duna-parton állván, a' kartátsal terhelt hajókat szemlélnék, és — ha ezen háborunak tsontja veleibe csak alig tudnának-is bé-tekinteni; a' kívánt békefségnek olly hirtelen való el-érésével nem biztatnának bennünket. — Némelylek ugy vélekednek, hogy előbb a' Török Nagy Vezér szakállának kelletnek füstöt és lángot vetni, annak-utánna

kezdenének *Belgrádnak* ostromlásához; mellyre már, a' *Pétervárad*i levelek-fzerént, 60-ezer fegyveres vagy on ki-rendelve, és edgy 10-ezerből álló *réser-va* Sereg, melly *Zemlinbe* marad az alatt. Várjuk végire a' *Vásárt*; mert addig egyéb bizonyost nem tudhatunk, hanem hogy — a' *Sergek* szüntelen olajjal tellyes lámpással álnak — a' *Horváth-ország*i *Tábor* nevededik, és leg-közelebb. — A' *Károlyvári* fő-hadi *Tifztségtől*, edgy a' múlt h. 26-dikán költ *Levélben* az iratik, hogy a' *Horváth-ország*i szélbéli *Sergek* között, az ugy nevezett *Szluiner*, és valamint a' 2. *Bánál* *Regement*-is a' *Tóth-ország*i katonasággal *Belgrád* alá rendeltettek; Az *Oguliner* *Regement* a' *Szluiner* *Regement* *Kordonját* foglalta - el, az *Ottotsáner* *Regement* az *Ogulinerét* — a' *Likáner* *Regement*, az *Ototsánerét*, és végtére az *Abbániaiak* és *Montenigríták* a' *Likáner* kerületbéli *Kordont* foglalják-el. Ezen *Levélből* meg-tettzik az, a' mit már rég fú vala a' szél, hogy ezek-is jó szolgálattal biztatnak bennünket. — *Triestből* iratik, és a' *Budai* közönséges *Levelek*-is erősítik, hogy edgy fegyveres Sereg, mely pénzél és hadi-készületekkel a' *Velentzei* *Bubna* nevü kikötő helybe érkezett vala, innen *Montenegro*-ba vette úttyát, és a' *Montenigrinusok* a' magok *Püspökjökkel* edgyütt eleibe jötte nek. Ezt a' *Velentzeiek* a' magok határjaikban meg-akadályoztatni akarják vala, de hibázott az erő. Midőn ezt *Konstantzinápolyban* meg-értették volna, a' *Velentzei* *Követnek* *Bailonak* azt izené a' *Divány*, hogy *Konstantzinápolyból* egybe ki-takarodnék; de minekutánna meg-tudták volna a' több *Követek* által, hogy esett a' dolog, a' *Divány* ezen parantsolatját visszavonván, a' *Velentzei* *Követ* a' *Nagy Vezér* el-

indulásán-is jelen vólt, és annak szerentsés útát kívánt, 's máig-is Konstantzinápolyban vagyon. — Lám hogy nem ok nélkül szellöztek ezen hírek már 2 hónapjától fogva. — A' mondatik, hogy most közelebbről csak ugyan Klémáknál 30-ezer emberünk által-ment a' Száva-vizen, mely Sereg egészen Viznitzáig vette útját, és ott a' Duna felől való részén a' Printz Eugenius' hajdoni helyére állottanak. Ugyan ezen időben Pántsovánál 2 általjárható hidak állittattanak-fel a' Dunán, és túl-felől a' Bánátusi széleknek óltalmazására 10 ezer fegyveres indúlt-meg. — A' múlt h. 25-dikén költ Péterváradí Levelek-szerént Belgrádba egy új Basa érkezett 10-ezer főből álló fegyveresekkel; de az nem iratik honnan — azért úgy vélekednek, hogy ez a' Nagy Vezér Táborából előre küldetett óltalomúl, mivel a' Belgrádi Basa máig-is minden-nap Belgrád' környékén *recognoscérozva* szemléltetik, és ezen Basának meg-érkezése után a' Besániai sántzra sem engedi hogy lödözzenek. — A' Nagy Vezér az innen érkezett Levelek-szerént csak 10 napi járó földre vala Belgrádtól a' maga Táborával, és leg-fellyebb-is ezen h. 8-dikára meg-érkezett. Ennek ereje még tökéletesen nem tudatik; azonban minden tudósításk az 180-ezerre vetik. Ugy iratik, hogy a' mi nagy Táborunk ennek el-jövele előtt már úgy helyhez teti magát a' Török-földjén az edgy szikrára várakozó tüzzel, hogy meg-érkezésekkel leg-ottan egy közönséges ütközetet teheszen, és hogy a' Belgrád *fatumátis* ezen ütközet végze-el. Ez alatt az ütközet alatt meg-lészen a' Bánátusi és Sirmiai *réserva corpo*, hogy itt más-felől bé-ne-uthessenek, eddig csak alig ha nem ég a'

Szomszéd *Ukálégon* szakálla. — A' mi Tsernovitzi Le-
velünk még útban vagyon, és bizonyoson nem erősít-
hetjük addig, míg meg nem érkezik; de már idegen
Levelekből olvashatjuk, hogy Hertzeg *Kóburg Ko-*
tzimat bizonyoson meg-vette és el-foglalta légyen;
ennek meg-erősítését várjuk-el még, mert mi ebből
előbb fogunk valamit meg-tudni, mint az a' kinek
levelében ezt olvastuk. — A' *Móldovay* Hertzeg
Ipsilandi egy *Frantzia* nyelven irt nagyon szivet ér-
zékenyítő levelet küldött vala Tsernovitzból Her-
tzeg *Kaunitz*nak *Bétsbe*, a' maga fogságának első
napjában; melynek fő tzielja e' vala, hogy tenné
magát a' Hertzeg ő Felsége előtt közben járónak,
és kérné ő Felségét, hogy ha a' Békefégről vala-
mi edgyezés találna lenni, emlékeznék-meg az ő Kon-
stántzinápolyban a' kétséges habok között lévő Fe-
leségéről és gyermekeiről. Ha ezen Hertzeg a' F.
Ts. és K. Tartományokban talál maradni, nem ke-
vés kints jöne ez által két fejü Sas' fészkébe;
mert tsak a' *Velentzei Bánkóban* 4 - millioma va-
gyon, és magánál lévő jószága-is egy milliomnál
többre betsültetik. — *Lengyel-országban* a' hammu
alatt rejtekben lévő szikra már annyira gyuladott,
hogy a' *Lembergi* Levelek-szerént, tsak nem töké-
letes *Confederátzió* vagyon, még pedig a' mint hir-
lelik, minden *Nemesi Nevet* viselőknék életek' ve-
szedelme forogna az ebben való ellent mondásban.
Várjunk többet ezen Tudósításoknak meg-erősítések-
ről. — (**) A' *Tóth-orzági* tábortól *Májusnak*
21-dikén költ jelentések-szerént, a' *Török* *Grádis-*
kaiak most-is szüntelen dolgoznak a' le-lövöldözött
kő-falaknak földozásán és ágyuznak a' miénkire: de
részünkről sem szünik-meg a' kartáts az ottan dolgo-
zókat

zókat akadályoztatni. — A' Belgrádiak 24-dik és 25-dik Májusban a' vizen által hajókázván ismét akarták a' Besániai sántzon dolgozóinkat háborgatni, de vigyázva lévén a' mi ágyufaink, a' Törökök közül egy-néhány el-esett, a' többi pedig visszfa szaladozott. — Generál *Fábrisnak* jelentése-szerént: Május' 12-dikén a' Törtsvári kapun kívül, az *Orosz* fergebéli Májor *Leyritz* észre vévén, hogy a' *Kimpelungai* Klástromban közel 1500 Törökök vólnának, éjtszakának idején a' hód-világjánál akarja vala őket meg-támadni; de hirtelen olyan zápor és égi háboru érkezett, mely egész éjtszaka tartott; hogy nem csak szándékának félbe kellett maradni, hanem a' vizek áradása és a' temérdek fetétség miatt álló helyéből meg-sem mozdulhatott. A' Törököknek azonban *Pitesdről* segítségék érkezvén, Májor *Leyritz* jó reggel *Nemujésti* felé nyomúlt, és ottan a' gyalogságot karéba állította, a' lovaságot pedig a' két szárnyára jó móddal rendelte. Már 7 órakor a' Törökök itten a' mi Sergünkre ütöttek, még pedig felesen lévén minden-felől egyszersmind; de mindenütt illendő ellent-állásra találtak; a' Spáhifok 8-szor ujjították-meg a' tsatát, és mindenkor visszfa-verettek. 12-órákor a' ditséretes Májor *Leyritz* egy sebet kapot a' fején, melly miatt a' Seregnek igazgatását Kapitány *Róthnak* által kellett adni: utóljára a' Törökség tovább a' mi Vitéz Magyaraink a'probb és nagyobb tüzelését nem állhatván, meg-futamodtanak: Kapitány *Róth* pedig estvére *Rukurba* visszfa-húzta magát Sergével edgyütt. Itt a' Törökök közül leg-alább is 150-en a' Magyarok vitézsége által el-esenek, részünkről pedig csak 7-en maradtak halva, a' Májorral 35-ön sebeket hoz-

hoztanak, 20 lovaink el-estenek, 15 pedig megsebesítettetett. A' Toskána Húszárok egy Török Zászlót fogtanak; az el-esett Törököknél a' miénk alkalmazint találtak pénzt és szép fegyvereket, melyből a' tettik-meg, hogy azok között sok Török Tisztek heverték. Meg-ditsérte itten Májor *Leyritz* közönségesen a' katonák jó magok viseletét; nevezetesen pedig a' Toskána Húszár Seregbéli Kapitány *Mátyásotzkit*, a' Székely Húszárok közül, a' szeretetre méltó fő Hadnagy *Báyer Antalt*, az Orosz Sergéből Kapitány *Róthot*, és Kadét *Jurátseket*; ezeknek vigyázó vitézsége a' többi közzül ki-tündöklött. — Hertzeg *Kóburgnak* Május 26-dikán költ jelentése-szerént: a' *Lévener* Húszárok Oberstlájdnántja *Karaitzai* lévén rendelve a' *Kotzimi* útnak őrizetére, hogy azon a' Törökök semmi segítséget a' *Várba* ne-vihessenek; meghallotta, hogy 24-dikben jó reggel sok lisztel és gabonával meg-terhelt szekerek Török őrizet alatt *Kotzimba* igyekeznének: ezeknek *Karaitzai* Ur 150-lovasokkal, 2 Kompania gyalogokkal, és 2 ágyukkal elejekbe indult, maga után hagyván az úton a' *Kaunitzi* Sereg Oberstlájdinántját *Lindét*, ha kívántatnék, segítségül. A' szekereket el-érvén, leg-elsőben a' Tsászár Regimentjébéli *Fejér* és *Gombos* Kapitányok, a' *Lévener*ek közül Kapitány Gróf *Unfertzágt* ütöttek a' Törökökre, mindenik Kapitány 50 legénnyel; még pedig olyan jó ki-menetellel, hogy 23 lovakat, 48-ökröket, 4 meg-terhelt szekereket szerentségen el-hoztanak, a' több szekereket pedig rész-szerént el-égették, rész-szerént fel-vagdaltván a' *Dniszter* folyó vizébe hányták. A' *Kotzimi* Törökök észrevévén, hogy a' szekereikre ütöttek, a' *Várból* sebes-

ség-

séggel ki-rohantak, de az ágyuk által kezdvén lövet-
tetni, csak távolról nézhették a' szekereik füstjét
és daraboltatását, de közelebb nem jöhevén a' Vár-
ba vissza kellett térniük. Ezen egész tsatában
részünkről egy legény sem esett el, mellyért az em-
litett Tifzt Urak jelesen meg-ditsértettek. (**)

A' *Lévener* könnyű lovasok Obesterének felesége
gyermekével, két inasával és szekereivel edgyütt
szándékozik vala a' Bukovinai széleknél a' táborba
a' Férjét fel-keresni; de *Kotzim* Várából egy csoport
keringő Tatár ki-ütvén, ezen szerentsétlen Afzszonyt
hozzá tartozóival el-rabolta; a' Férje éppen egy
diadalmas tsatából érkezett-meg, mikor ezen néki
szomorú hirt meg-hallotta: már nem tudatik életben
vagnak-é, vagy a' kegyetlen Tatárok meg-öldözték.

Itt is van valami. — Minek-utánna a' Pruszizus
Felségnek értésére esett volna, hogy a' F. Császár-
nak olly sok Paripái döglöttének-meg *Furakon*, bi-
zonyos tudósításoknak erejek-szerént, 6 hozzá ha-
sonlitathatatlan Paripákat küldött ő Felségének aján-
dékba. — Feldmarsallájdinánt B. *Gemingen* Gene-
rálfeldtzaigmájszterré, és a' *Tájtsmájszter* Sergének
Obestere Báró *Lilico* Generálmájorra téttenek. —
Hogy Hertzeg *Poniatovszki* a' Sabátsnál vett sebébe
meg-holt legyen, nem igaz; mert él és nagy re-
ményesség alatt gyógyittatik. — Bétsi Kárdinál és fő
Püspök Hertzeg *Migadzi* Ur ő Eminentziája *Má-
riatzélbe* utazottnak lenni tartatik. — Midőn a' gyü-
möltsfák éppen virágosok volnának, akkor esett dév
Erdélyben, melly a' gyümölts terméshez való re-
ményeségtől mindeneket meg-fosztott.